

27. Perjantaina 31 päivänä toukokuuta 1991

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi liikuntalain muuttamisesta 680

Hallituksen esitys n:o 3
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1

Ensimmäinen käsittely:

2) Ehdotus laiksi ulkomailla toimivasta peruskoulusta vastaavasta yksityiskoulusta annetun lain 2 §:n muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 6
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2

3) Ehdotus laiksi Tshekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä .. „

Hallituksen esitys n:o 4
Talousvaliokunnan mietintö n:o 3

Esitellään:

4) Ed. Seppäsen lakialoite n:o 44 laeiksi talletuspankkien toiminnasta annetun lain 20 §:n sekä osakeyhtiölain 7 luvun 1 §:n muuttamisesta „

5) Ed. Ukkolan lakialoite n:o 47 laiksi rikoslain 40 luvun 6 §:n kumoamisesta 690

6) Asetus 10 päivältä toukokuuta 1991 Thaimaan kanssa tehdyn eräiden tiettyjen tekstiilituotteiden tuontia koskevan sopimuksen voimaansaattamisesta (A 3) 693

Pöydällepanoa varten esitellään:

7) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laeiksi peruskoululain 10 a ja 23 §:n muuttamisesta ja lukiolain 15 §:n muuttamisesta (HE 5) ..

8) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta laeiksi eräistä korkeakouluista annettujen lakien muuttamisesta (HE 11) „

9) Talousvaliokunnan mietintö n:o 4 eduskunnan pankkivaltuusmiesten kertomuksesta vuodelta 1990 (K 1) „

10) Talousvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksestä VTT Technology Oy:n lainojen valtion takauksista (HE 9) ..

11) Talousvaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksestä laiksi arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain sekä siihen liittyvän lainsäädännön voimaantulosta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 8) „

12) Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 1 vuoden 1990 valtiopäivillä lepäämään jätetystä ehdotuksesta laiksi Kyrönjoen erityissuojelusta „

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi toinen varapuhemies Pesälä sekä edustajat Ala-Harja, Alaranta, von Bell, Hacklin, Hassi, Hautala, Hiltunen, Huuhtanen, Jokiniemi, Juhantalo, Kallis, Korva, Lahikainen, Laurila, Lax, P. Leppänen, Lindroos, Lipponen, Mäki-Hakola, Nikula, Paasio, Pelttari, Polvi, Puisto, Pykäläinen, Ranta, Rinne, T. Roos, Rusanen, Rätty, Savela, Savolainen, Toivonen, Vihriälä, Viljamaa, Virrankoski ja Vuoristo.

Ilmoitusasia:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien takia ed. Juhantalo ja yksityisasioiden takia edustajat Ala-Harja, Alaranta, von Bell, Hacklin, Hassi, Hautala, Hiltunen, Huuhtanen, Jokiniemi, Kallis, Korva, Lahikainen, Lax, P. Leppänen, Lindroos, Lipponen, Nikula, Pesälä, Polvi, Puisto, Pykäläinen, Ranta, Rusanen, Rätty, Savela, Toivonen, Vihriälä, Virrankoski ja Vuoristo sekä yksityisasioiden takia ensi kesäkuun 4 päivään ed. T. Roos ja 7 päivään ed. Laurila.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi liikuntalain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 3
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan asiasta yleis-keskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 4, 8, 18 ja 24 §, voimaantulosäänös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi ulkomailla toimivasta peruskoulusta vastaavasta yksityiskoulusta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 6
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi Tšekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 4
Talousvaliokunnan mietintö n:o 3

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ed. Seppäsen lakialoite n:o 44 laeiksi talletuspankkien toiminnasta annetun lain 20 §:n sekä osakeyhtiölain 7 luvun 1 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Villissä lännessä Kansallis-Osake-Pankin johtajat olisi ammuttu väärinpeluusta. Heillä oli väärennetyt kortit silloin, kun he antoivat lainaa Kouri Capitalille ja Sponsor Oy:n toimitusjohtajalle Hannes Kulvikille SYPin nurkanvaltausta varten. Tämän toiminnan seurauksena pörssit romahtivat ja Suomessa arvopaperimarkkinat tuhoutuivat.

Näistä lähtökohdista joudun asettamaan ky-

symyksen tässä salissa: Kukahan on mahtanut keksiä tuon porvarin? Minusta se on huono keksintö siltä, joka keksi porvarin. Nimittäin porvari on melkoinen opportunisti. Porvari on moraaliton ihminen, ja nykyisin porvari on myös epäisänmaallinen ihminen. Minä olen hämmästyntynyt siitä, että Suomen porvaristolla ei ole mitään sanottavaa siihen toimintaan, mitä suurten liikepankkien johtajat tänä päivänä harjoittavat, ja Suomen porvaristolla ei ole mitään huomautettavaa sen suhteen, että pankit pystyvät tuhoamaan suomalaisen arvopaperipörssin.

Minä ymmärrän tämän sitä taustaa vasten, että me olemme siirtyneet porvarihallituksen valtaan tullessa jälleen käsky- ja komentokurin kauteen, jossa tehdään moraalista väkivaltaa niille, jotka uskaltavat olla rohkeita pankkien ja muiden porvareista riippumattomien piirien harjoittamaa vallankäyttöä vastaan.

Annan lämpimän tukeni kansanedustaja Jouni Särkijärvelle niissä kysymyksissä, joissa hän tätä tukea tänä päivänä tarvitsee. Henkilökohtaisesti olin hyvin avoin Vuotoksen rakentamiselle enkä ole allekirjoittanut tätä välikysymystä, joka eduskunnassa on jätetty. Mutta sen jälkeen, kun suomalainen porvaristo rupeasi käyttämään moraalista väkivaltaa yhtä kansanedustajaa kohtaan, kansanedustaja Jouni J. Särkijärveä kohtaan, eihän tässä jää kuin yksi vaihtoehto eli vastustaa sellaista ratkaisua, jota hallitus esittää, olipa se esitys mikä tahansa.

Siis näin ei voi Suomessa toimia, että kansanedustajaa ruvetaan pääministerin arvovallalla pakottamaan käyttäytymään tavalla, joka on hänen moraaliaan vastaan. Mielestäni pääministeri Esko Aho on tässä asiassa syyllistynyt käsky- ja komentokurin alulle panemiseen ja sellaiseen väkivaltaan, että siitä meillä on aikaisempia kokemuksia ihan toisesta ilmansuunnasta kuin se, mihin Suomi tänä päivänä on menossa.

Tuntuu siltä, että moraalinen yhteiskunnassa on herroja varten ja poliisit ja tuomioistuimet ovat rahvasta varten. Moraalin rikkomisesta ei Suomessa rangaista. Kirkko oli aikanaan viisas. Se keksi synnin ja sanoi, että herrat tekevät syntiä, ja siitä herroille tuli huono omatunto, koska he pelkäsivät, että jos tekee syntiä, niin tuonpuoleisessa saattaa tulla rangaistus. Tämänpuoleisessa ei tule rangaistusta moraalista rikkomuksesta. Mielestäni Suomen porvariston pitäisi keksiä jokin vastine sille, mistä kirkko käytti nimitystä synti, jos halutaan saada tänä päivänä Suomi nostetuksi tästä moraalisen rämettyneisyyden suosta.

Tilannehan on nimittäin se, että jos käytämme vertauskuvia, niin Villissä lännessä aikaisemmin hirtettiin hevosvarkaita, mutta ei niitä hirtetty sen takia, että nämä hevosvargaat olivat varastaneet hevosia, vaan sen takia, että muut eivät varastaisi hevosia. Tämän takia me jouduimme Suomen eduskunnassa säätämään myös lakeja siltä pohjalta, että lakien rikkomisesta rangaistaisiin.

Minulle on käynyt sillä tavalla erikoinen tapahtuma näissä pankkien moraalisiin liittyvissä kysymyksissä, että kun pyysin rikospoliisia tutkimaan, ovatko Kansallispankki ja SYP rikkoneet lakia, niin rikospoliisi ei ottanut tutkittavakseen tätä tutkintapyyntöä sen takia, että vaikka nämä olisivatkin rikkoneet lakia, niin siitä lain rikkomisesta ei ollut säädetty rangaistusta. Ja jos lain rikkomisesta ei ole säädetty rangaistusta, rikospoliisi ei tutki, onko lakia rikottu.

Tältä osin suomalaiset liikepankit, jotka elävät käsky- ja komentokurissa, elävät pysähtyneisyyden kautta. Ne ovat pysähtyneisyyden tempeleitä tämän päivän suomalaisessa yhteiskunnassa. Nämä pankit ovat jopa tietoisesti saattaneet rikkoa lakia ryhtymällä asiakkaansa voittoon tai ostamalla omia osakkeitaan ilman, että niille on ollut siitä mitään seurausta sen takia, että tältä osin lain rikkomisesta ei rangaista.

Mielestäni pitäisi rangaista, ei sen takia, että ne ovat varastaneet hevosia, vaan sen takia, että muut suomalaiset porvarit eivät varastaisi hevosia tulevaisuudessa. Toivon, että suomalainen porvaristo antaisi tässä asiassa tukensa sellaisille toimenpiteille, joilla estettäisiin hevosvarkaita. Nimittäin menettäjiä saattavat niissä tapauksissa olla myös suomalaiset porvarit, joiden edusmiehinä kansallinen kokoomus ja keskustapuolue eduskunnassa ovat.

Mielestäni kansallisen kokoomuksen ja keskustan edustajien pitäisi esittää moraalista päätöstä pankkeja vastaan tässä kysymyksessä, jossa pankit ovat mahdollisesti rikkoneet lakia, mutta joka tapauksessa vieneet uskottavuuden Suomen pankkijärjestelmältä, Suomen rahajärjestelmältä, ja saaneet aikaan sen, että suomalainen yleisö ei luota pankkeihin. Minusta suomalaisen porvariston tehtävänä on palauttaa luottamus pankkeihin, enkä hyväksy sellaista moraalista, että suomalaisen porvariston parhaat työt ja pojat eduskunnassa vaikenivat, kun kysymyksessä on kaikkien aikojen laajamittaisiin keinottelu ja pankkiskandaali suomalaisessa yhteiskunnassa.

Mutta kyllä minä ymmärrän, että oikeusministeri Pekkakin lähtee vain salista pois silloin, kun pitäisi tuomita pankkeja. Taitaa olla pankkipuolueen henkilöitä siellä keskustapuolueessa liikaa, jotta näihin asioihin voitaisiin puuttua.

Herra puhemies! Meillä on valtion kirkko. Meillä on myös valtion pankit siinä tapauksessa, että julkinen valta ei esitä moraalista tuomiota sille, mitä pankit ovat yhteiskunnassamme tehneet. Mielestäni julkisen vallan ja sitä kautta suomalaisen porvariston, kansallisen kokoomuksen ja Suomen keskustan, edustajien olisi esitettävä sen tyyppistä tuomiota pankkijärjestelmän murentajille, pörssin romahduttajille ja suomalaisen rahalaitoksen epävakaaalle kannalle saattajille, että kansanedustajat ottaisivat kantaa sitä toimintaa vastaan, joka on moraalitonta.

Kun te ette ole säätäneet sellaisia lakeja, että näitä voitaisiin tuomita rikoksista, näitä, jotka ovat lakeja rikkoneet, niin antakaa niille edes moraalinen tuomio. Muussa tapauksessa me joudumme toteamaan, että valta Suomessa on pankkijuntalla ja pankkijunta on ottanut vallan suomalaiselta porvaristolta. Siis kysymykseen, kuka on keksinyt suomalaisen porvarin ja miksi, täytyy esittää vastaus siinä muodossa, että siksi, että porvariston parhaille tytöille ja pojille eduskunnassa on annettu velvollisuus parantaa yhteiskunnan moraaliala.

Toivoisin siinä merkityksessä, että tämä lakiesitys, jossa säädetään rangaistus lain rikkojille, olkoonkin, että ne ovat olleet pankinjohtajia, tulevaisuudessa toimisi pelotteena heidän harjoittamaansa hevosvarkaus toimintaa kohtaan.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Aloitan porvariston vastaukset huonommasta päästä ja ilman mandaattia. Ensinnäkin haluan todeta, että rikospoliisi on toiminut täysin oikein, kun se ei ole ottanut tutkittavakseen tätä ed. Seppäsen tekemää ilmoitusta juuri siitä syystä, että tämä pykälä ei ole rikosoikeudellisesti tunnustusmerkistön mukainen eli ei sisällä sanktiota. Talletuspankkilain 9 luku sisältää sanktiot vain eräistä talletuspankkilain säännöksistä ja niiden vastaisesta toiminnasta. 9 luku ei sisällä yleissäännöstä, sen tyyppistä, jossa sanotaan, että ”joka muuten rikkoo tätä lakia, rangaistakoon”. Jos tällä tavalla olisi, silloin poliisi olisi oikeutettu ja velvollinen tutkimaan asian. Jos se olisi nyt tutkinut, se olisi tehnyt virkavirheen.

Olen ed. Seppäsen kanssa samaa mieltä, että talletuspankkien ja yleensä pankkien toiminnassa on muutaman vuoden aikana kehittyntä sel-

laisia ilmentymiä, jotka ovat yhteiskunnan kannalta hylättäviä ja merkittäviä. Ne vaikuttavat meidän kaikkien taloudelliseen asemaan.

Pankkien suunnassa on selvästi nähtävissä rikollista tai ainakin sen tyyppistä toimintaa. Uskallan väittää, että jos asiat tutkitaan, niin sieltä löytyy sellaisiakin tekoja, joihin rikosoikeudellinen tunnusmerkistö kyllä puree, mutta asiat pitäisi saada tutkittavaksi. Olisinkin sitä mieltä, että tällainen toiminta pitäisi sanktioida juuri siitä syystä, että poliisilla jos kenellä on mahdollisuudet tutkia asiat perinpohjaisesti, mutta siihen täytyy olla silloin laillinen oikeus.

Ed. Seppänen esittää kuitenkin asianomaiseen pykälään sanktiosäännöstä, ja se on väärä menettely. Mielestäni niin kuin äsken sanoin 9 lukuun talletuspankkilain puolella pitäisi saada yleissäännös: ”Joka muuten rikkoo tätä lakia...” Asia tulisi silloin kerralla korjattua. Ei se, että yhtä kohtaa sanktioidaan tässä tarkoituksessa, anna vastausta kokonaisuuteen ja pidemmällä tähtäimellä.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Tämä on neljäs kerta tänä keväänä, kun koetan suomalaista porvaristoa saada tuomitsemaan pankinjohtajien toiminnan tässä asiassa. Tämä on neljäs kerta, jolloin suomalaiselle porvaristolle tarjoutuu tilaisuus moraaliseen päätökseen, kansan etujen ja kansalaisten puolustamiseksi pankkeja vastaan.

Mutta eipä tunnu porvaristolla, ed. Aittoniemiä lukuunottamatta, olevan mitään sanottavaa sellaisista asioista, joissa ei puhuta jonkin puolueen puheenjohtajasta tai jonkin edustajan käyttäytymisestä vastoin ryhmän kantaa tai jostain muusta sellaisesta asiasta, jota on helpompi ymmärtää kuin pankkien toimintaa. Pidän hämmästyttävänä sitä, että ei pankkipuolueella ole varaa lähettää tänne edustajaa sanomaan, että tämä toiminta on ollut tuomitettavaa ja me korjaamme sen. Tässä herää epäily, että eduskunta ei haluakaan korjata tätä tilannetta.

Käydäänpä läpi tämä asia vielä yksityiskohteisesti, josko löytyisi jotain tuomion sanaa eduskunnastakin pankkien johtajille.

Siis Kansallis-Osake-Pankki rupesi rahoittamaan Suomen Yhdyspankin osakkeiden kaappausta eli nurkanvaltausta Suomen Yhdyspankissa. Kansallis-Osake-Pankin johtajilla ei ollut tarvittavaa tietotaitoa, ja he joutuivat vuokraamaan käyttöönsä Pentti Kouri-nimisen henkilön. Tämä Pentti Kouri rupesi keinottelemaan, rupesi ostamaan SYPin osakkeita ja käytti siihen

rahaa, jonka hän lainasi Kansallis-Osake-Pankilta. Hän osti näillä rahoilla 18 miljoonaa SYPin osaketta. Mutta sen lisäksi on paljastunut, että on ostettu vielä 10 miljoonaa muuta SYPin osaketta. Ne osakkeet on ostettu Sponsor Osakeyhtiön toimitusjohtajan Hannes Kulvikin piikkiin. Kuinka ollakaan, myös hän sai nämät rahat lainaksi Kansallis-Osake-Pankilta 950 miljoonan markan kertanostolla pääjohtaja Jaakko Lassilan hyväksynnällä.

Kun nämä osakkeet muutettiin rahaksi, Yhdyspankki osti niitä samoja osakkeita, jotka oli ostettu halvemmalla, 56 miljoonan markan kappalehintaan. Näistä osakkeista syntyi myyntivoittoa. Sitten tämä myyntivoitto meni osittain Pentti Kourille ja hänen yhtiöilleen ja osittain Kansallis-Osake-Pankille, niin kuin on jälkikäteen selvitetty. Kansallis-Osake-Pankki siis osallistui näissä kaupoissa syntyneeseen voittoon ja jakoi voitot Pentti Kourin kanssa. Tämä on vastoin lakia. Laki sanoo, että pankki ei saa osallistua asiakkaansa voittoon. Mutta nämä jakoivat sen voiton puoliksi. Laissa ei ole mitään rangaistusseuraamusta sille, että pankki osallistuu asiakkaansa voittoon. Sen takia poliisi ei tutki, onko pankki osallistunut asiakkaansa voittoon, eikä siitä voida pankinjohtajia rangaista. Heidän kannatti osallistua asiakkaansa voittoon, koska siitä sai hyötyä 100 miljoonaa markkaa.

Sitten on tämä toinen, ongelmallisempi asia. Sen lisäksi että Kouri Capital myi 18 miljoonaa SYPin osaketta SYPille, Kulvik oli koonnut 10 miljoonaa muuta SYPin osaketta, jotka myöskin myytiin SYPille. Nyt on herännyt kysymys siitä, mihin on kadonnut se myyntivoitto, joka saatiin 10 miljoonan SYPin osakkeen myymisestä. Me tiedämme, että Kourin saama myyntivoitto jaettiin kahteen osaan, Kourille ja häntä rahoittaneelle Kansallis-Osake-Pankille. Nyt meitä on ruvennut kiinnostamaan, kenelle meni se 10 miljoonan SYPin osakkeen myyntivoitto, josta meille ei ole kerrottu mitään. Siinä tarkoituksessa meitä kiinnostaisi selvittää, mikä on Sveitsissä Khotso Oy -niminen yhtiö ja mikä on Jerseyssä saarella Alvala Trust -niminen säätiö.

Mitä nämä ovat? Mikä on tämä yhtiö ja mikä on se säätiö? Näitä asioita rikospoliisi ei tutki sen takia, että rahojen vieminen sinne ei ole ollut rangaistava teko, vaikka se olisi ollut laitontakin. Tältä osin siis yleisö on tehnyt johtopäätökset näistä asioista. Suomen kansa ei luota pankkeihin. Mainostelevisiön tutkimuksessa 82 prosenttia noin 6 000 vastaajasta ilmoitti, että pan-

kit nauttivat joko täysin tai osittain heidän epäluottamustaan. Te vain istutte täällä ja kuuntelette, ja teillä ei ole asian johdosta mitään sanottavaa. Olisin toivonut, että teilläkin olisi ollut moraalisia näkökantoja sen ohella, että panette käsky- ja komentokurin avulla kuriin sellaisia kansanedustajia omassa joukossanne, jotka haluavat äänestää täällä salissa olevissa asioissa omantuntonsa mukaan, niin kuin ed. Jouni J. Särkijärvi on ilmoittanut haluavansa.

Tällä asialla on laajempaa merkitystä, koska meillä on lukuisia lakeja elinkeinoelämää koskien, joissa ei ole rangaistusseuraamuksia. Pitäisi olla. Jos ei ole, niin meidän pitäisi ne säätää. Samalta osin puoluelaisissa on sama puute. Siis puoluelakia saa rikkoa, koska siinä ei ole rangaistusseuraamuksia, ilman että rikospoliisi tutkii asiaa. Monet vanhat ympäristölait ovat sellaisia, että niitä saa rikkoa vapaasti ilman, että rikkomista sanktioidaan ja ilman, että poliisi tutkii lakien rikkomista, koska laeissa niitä ei ole määrätty rangaistaviksi teoiksi. Tältä osin mielestäni eduskunnan on ryhdyttävä toimenpiteisiin, että Suomessa vallitseva keinottelu saatisiin kuriin. Mielestäni porvariston tehtävä on myös osallistua tähän kuriinpanemistoimenpiteeseen pankinjohtajienkin osalta, jos se osallistuu siihen omien kansanedustajiensa osalta kysymyksissä, jotka ovat moraalisesti paljon korkeatasoisempia kuin se, mitä pankinjohtajat ovat tehneet.

Ed. Aittoniemi: Arvoisa puhemies! Edustan tässä porvareita, yhdessä proletaareja edustavan ed. Seppäsen kanssa. Yritän pitää itseni rauhallisena. Niin kuin sanoin, olen pitkään ollut sitä mieltä, että pankkien toimintaan pitää puuttua ja varata mahdollisuudet siihen, että myös rikoksia tutkiva poliisi, sikäli kuin sillä on resursseja, pääsee tutkimaan pankkien sisällä tapahtuneita kyseenalaisia ilmiöitä. Niitä tutkii tietysti pankkitarkastusvirasto, mutta se on sisäenläämpiävä järjestelmä, johon ei voida luottaa tänä päivänä.

Haluaisin kuitenkin ed. Seppäsellemme sanoa: Ei pidä lannistua. Asiaa ei välttämättä aina tarvitse katsoa pelkästään talletuspankkilain vastaisena toimintana. Asiaa saattaa liittyä muita rikoksia. Pitää aina katsoa, olisiko kysymyksessä mahdollisesti veropetos tai jokin muu tällainen, jolla ratsastaen kannattaisi yrittää uudelleen tällaisen rikosilmoituksen tekemistä. Jos poliisi saa lailliset mahdollisuudet, niin varmasti poliisi silloin tutkii. Ed. Seppänen katsoo asiaa nyt liian yksi-

puolisesti. Täytyy katsoa laajemmin, perustaa aivorihi, jos löytyisi jokin sellainen, millä poliisi saada liikkeelle tässä asiassa.

Ed. K e k k o n e n : Herra puhemies! Minun täytyy ed. Seppäsen tavoin ihmetellä suuresti, miksi porvaristo, joka kovin mielellään käy pankkikeskustelua yleisellä tasolla tässäkin salissa, ei nouse puolustautumaan nyt, kun sen osan yhteiskuntaa peruslinnakkeet ovat järkkymässä. Minusta on ollut hämmästyttävää todeta se, että porvariston ainoa puolestapuhuja juuri nyt, kun kriisi on syvimmillään, on ed. Aittoniemi. Tässä suhteessa ed. Aittoniemi ansaitsee erittäin korkean arvosanan rohkeudesta puolustaa porvaristoa tässä, sille kiellettyä kiusallisessa asiassa. En epäile yhtään, ettei ed. Aittoniemen poliittinen ura olisi nousussa. En kuitenkaan ihan täysin usko ed. Seppäsen lainmuutosesitykseen, koska se takertuu vain yhdellä tavalla yhteen asiaan.

Tuon rakentavan sosialidemokraattisen näkökulman tähän keskusteluun esittämällä jälleen kerran vanhan vaatukumme siitä, että kansanvaltaistettaisiin pankkilaitoksen hallintoa. Se on entistä ajankohtaisempi juuri nyt, kun pankkilaitos, rahamaailma, on todellisessa kriisissä ja ajamassa isänmaata umpikujaan.

Ed. W e s t e r l u n d : Herra puhemies! Ihmettelen ed. Seppäsen syytöksiä, jotka hän kohdisti porvarilliseen leiriin, että nimenomaan porvarillisesti ajattelevat ihmiset puolustaisivat niitä ilmiöitä, jotka ovat viimeisten vuosien aikana olleet havaittavissa pankkimailmassa. Eihän se näin ole. Mitä esimerkiksi kasinotoimintaan tulee, mikä on ollut havaittavissa hyvin voimakkaasti juuri viimeisten vuosien aikana, sehän ei ole sinänsä laitonta toimintaa, mutta onhan se ilmiö, jota hyvin harvat ymmärtävät ja jonka voivat hyväksyä.

Mitä tulee mahdollisiin epäkohtiin pankkimailmassa, niin ainakin henkilökohtaisesti edellytän, että ne virastot, jotka ovat olemassa, tämän kaltaisissa yhteyksissä ryhtyvät toimenpiteisiin, ja totta kai ne sen tekevät. Tässä yhteydessä ajattelen lähinnä pankkitarkastusvirastoa. Minä edellytän, että se virasto hoitaa tehtävänsä. Totta kai jokainen meistä haluaa, että tälläkin alalla toiminta on mahdollisimman täydellistä ja ettei tämän kaltaisia virheitä, joihin ed. Seppänen vihjaisi, pääsisi tapahtumaan.

Ihmettelen myös, että ed. Kekkonen otti

vähän saman kaltaisen kannan ja esitti syytöksiä porvarillista leiriä kohtaan.

Ed. K o s k i n e n : Herra puhemies! Pankkitarkastusviraston toiminta on suoraan hallituksen vastuulla. Hallituksen tehtävänä on valvoa, että pankkitarkastusvirasto puuttuisi selviin väärinkäytöksiin, joita rahamarkkinoilla ja pörssin piirissä on tapahtunut.

Ed. Aittoniemi tulkitsi kovin suppeasti rikosilmoituksen alaa. Ed. Seppänen on hiukan huolestunut muotoillut rikosilmoituksen koskien vain talletuspankkilain rikkomisia. Kyllähän poliisin tutkintavelvoitteeseen kuuluu selvittää, jos tapahtumaan liittyy muiden, esimerkiksi rikoslain, säännösten nojalla rangaistavaa toimintaa. Sen tutkiminen olisi tässä tilanteessa välttämätöntä, sekä aikaisemmin mainittujen veropetosmahdollisuuksien että mahdollisten erehdyttämisen tai jopa petosrikkomusten osalta.

Tilanne on todella outo: KOPin hallintoneuvostoksi koottu herraseura on tällä hetkellä kriittisemmin arvioinut tapahtunutta kuin esimerkiksi pankkitarkastusvirasto tai Suomen porvarillinen hallitus. Tässä mielessä esitetty vetoamus eduskunnan porvaripuolueille on hyvin perusteltu. Edelleen on varsin outoa, että tulevaisuudessa todennäköisesti käy niin, että yhdysvaltalainen tuomioistuin saa yksityiskohteisemmat ja tarkemmat tiedot kauppoihin liittyvistä tapahtumista kuin Suomen pankkitarkastusvirasto tai Suomen eduskunta.

Ed. L u u k k a i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Seppäsen esille ottamat esimerkit osoittavat, että rahamailman toimet pitää alistaa eettiselle kritiikille ja vihreiden mielestä ne pitäisi alistaa myös ekologiselle kritiikille, koska rahalla saatutetaan hyvin paljon tässä maassa.

Nämä esimerkit asettavat kyseenalaiseksi myös vallitsevan pankkisalaisuuden, sillä kuka muu kuin rikollinen tarvitsee pankkisalaisuutta.

Valvonnan heikkous käsittääkseni paljolti johtuu siitä, että pankkitarkastusvirastolla on erittäin niukat resurssit ja että rahamarkkinat ovat kehittyneet niin paljon muutaman viime vuoden aikana. Siitä syystä ne olisivat tarvinneet huomattavasti lisää resursseja, jotta ne olisivat selvinneet edes näiden rutiinien toimittamisesta.

Toinen syy on myös se, että valvontaa harjoitetaan kahdella eri taholla: pankkitarkastusvirastossa ja Suomen Pankissa. Nähdäkseni saatisiin huomattava etu siitä, että tämä valvonta yhdistettäisiin.

Ed. L a a k s o : Herra puhemies! On ymmärrettävää, että ed. Westerlund toteaa viime kädessä pankkitarkastusviraston olevan vastuullinen pankkeihin kohdistetusta valvonnasta. Tämä on ymmärrettävää siksi, että me kaikki tunnemme pankkitarkastusviraston yhtenä kaikkein hampaattomimmista virastoista, mitä tarkastuksen alueella Suomessa löytyy. Pankkitarkastusvirastohan saavutti kyseenalaista kuuluisuutta jokin aika sitten näyttäessään ensiksi vihreää valoa mm. laittomille asuntolainojen korkojen korotuksille. Me tiedämme, että osin pankkien valvonta kuuluu myös Suomen Pankille. Nämä molemmat laitokset yhdessä, Suomen Pankki ja pankkitarkastusvirasto, itse asiassa ovat tällä hetkellä sen kokemuksen valossa, mitä meillä viime vuosilta on, toimineet pikemminkin pankkien käskyläisinä kuin pankkien valvojina.

Oma ongelmansa on se, että eduskunnassa todellakin, niin kuin aikaisemmin on todettu, pankkipuolue on kaikkein suurin puolue. Yli 60 — ilmeisesti yli 70 kansanedustajaa — on tällä hetkellä mukana eri tavoin eri pankkien hallintoelimissä. On aivan selvää, että kiinnostus pankkien kriittiseen valvontaan eduskunnan taholta ei ole kovinkaan voimakasta tällaisessa tilanteessa.

En tiedä, onko ed. Westerlund jonkin pankin hallintoelimen jäsen, mutta puheesta päätellen vähän vaikutti siltä.

Ed. S e p p ä n e n : Arvoisa puhemies! Nyt tässä aletaan kiertää tätä porvariston ydinjoukkoa, jonka moraalien perään kysytään, eri suunnilta. RKP:n edustaja on tuominut pankkien laittomat ja moraalisesti arveluttavat menettelyt, vihreiden edustaja tänään ja kristilliset eilen tuomitsivat, samoin ed. Ukkola liberaaleista. Nyt on vain kokoomus ja keskusta, jotka eivät ole vielä ottaneet kantaa tähän kysymykseen. Tietysti se on vaikea, kun ei ole ministeri paikalla eikä tiedä, mitä kantaa pitää edustaa. Jos ministerit olisivat paikalla, niin tietysti he pakottaisivat pankkimyönteisiin kannanottoihin niin kuin he pakottavat ed. Särkijärvenkin ottamaan kantaa vastoin vakaumustaan.

Olisi se mukava suomalaisessa yhteiskunnassa, että olisi ministeri tai porvarikansanedustaja, jolla olisi kanttia sanoa, että pankit eivät nauti tällä hetkellä luottamustani, samaan tapaan kuin 82 prosenttia suomalaisista on valmis niin sanoamaan.

Minä ymmärrän, että keskustapuolue on mennyt kokoomuksen ansaan, että mieluummin

rikas ja terve kuin köyhä ja sairas ja ajaa nyt tämän tyyppejä tavoitteita yhteiskunnassamme ja on siirtänyt toimintansa painopisteen siihen suuntaan.

Mitä tulee ed. Luukkaiseen, niin tässä on erilaisia epäpyhiä alliansseja olemassa, esimerkiksi devalvaatiokysymys. Jälleen on tulossa yksi: SYPin pääjohtaja Ahti Hirvonen on ehdottanut Suomen Pankin ja pankkitarkastusviraston yhdistämistä. Minä, täysin päinvastaisella perusteella kuin hän, kannatan eräällä tavalla sitä ehdotusta. Hirvonen pelkää pankkitarkastusvirastoa ja haluaa lopettaa sen siitä syystä. Minä taas haluaisin pankkitarkastusvirastolle lisää resursseja. Nyt kun suomalainen porvaristo on luopumassa Suomen Pankista keskuspankkina ja viemässä siltä tehtävät, niin meidän voisimme Suomen Pankista tällä tavalla vapautuvia resursseja käyttää myös pankkitarkastustoiminnan hyväksi. Tältä osin täytyisi vakavasti valtioneuvoston ja myöskin meidän edustajien miettiä sitä, jospa yhdistettäisiinkin Suomen Pankin resurssit pankkitarkastusviraston hyväksi.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Minä käytän viimeisen puheenvuoroni tässä asiassa. Totean ed. Koskiselle, että tällaisessa tapauksessa kuin ed. Seppäsen tekemässä tutkintapyyntössä, jossa yksilöidään epäilty teko tietyn pykälän rikkomiseen, jos poliisi havaitsee, että on mahdollisesti tapahtunut murha, väkisinmakaaminen, petos tai jokin muu rikos samalla kertaa, tietenkin poliisi ottaa sen tutkintaan, jos se on todennäköisin perustein epäiltävissä.

Tässä tapauksessa on ollut puhtaasti kysymys tästä asiasta eikä poliisilla näin ollen ole mahdollisuutta lähteä tutkimaan asiaa sillä perusteella, että sieltä saattaisi taustalta löytyä jotakin muutakin. Aivan yhtä perusteeton on tutkintapyyntö, että ilmeisesti pankkijärjestelmässä on jotakin mätää ja mälsää. Poliisi ei myös tällöin pysty tutkimaan, koska asia ei ole tarpeeksi yksilöity.

Näin ollen poliisin toimenpiteet tässä tapauksessa, kun tiedän ed. Seppäsen tekemän tutkintapyyntön, ovat olleet täysin oikeat. Suomalainen poliisi ei välttele tutkimasta pankkienkaan asioita, mutta nykyisillä resursseilla tutkintapyyntön täytyy olla sellainen, että se kohdistuu sellaiseen tekoon, joka kuuluu poliisin tutkittavaksi eli joka toisin sanoen on tunnusmerkistön mukainen. Tässä tapauksessa tunnusmerkistöä puuttuu sanktiointi ja poliisi on menetellyt täysin oikein.

Ed. V ä h ä n ä k k i : Herra puhemies! Olen kahdesta asiasta erittäin kiitollinen ed. Seppäsel-le.

Ensiksikin pääasiasta, että hän on synnyttänyt tämän erittäin hedelmällisen ja erittäin mielenkiintoisen keskustelun. Olen varma, että keskustelu jo sinällään, mikäli julkinen sana leiviskänsä hoitaa, panee ehkä porvareita miettimään, jotka pankkien piirissä liikkuvat kiinteämmin.

"Mitä laki ei rikokseksi sano, se ei voi olla rikoskaan", sanotaan tuomarinohjeissa, ja näin todella asianlaita on. Mutta ei laki ja moraali suinkaan hyväksy kaikkea sitä, mikä on laillista, ja siinä mielestäni ed. Seppänen on hyvin asiaansa vienyt eteenpäin. Sananlaskukin sanoo, että "toivo köyhän elättää, pelko rikkaan tappaa", ja ehkä tämäkin sananlasku saattaa ajan oloon toteutua.

Olisin vielä vihreiden edustajalle sanonut, että ekologinen puoli on pankeissa kyllä hoidettu. Kaikissa pankkisaleissa on viherkasveja hyvin kiitettävällä tavalla.

Toinen asia, mistä olen ed. Seppäselle kiitollinen, on se, että hän on jättänyt aikaisemmassa eduskunnassa käyttämänsä ensimmäisen lauseen puheenvuoroistaan pois eli "Hyvät sosialidemokraatit ja muut porvarit". Näin alkoi aina puheenvuoro ennen, mutta olen syvästi kiitollinen tästä muutoksesta.

Ed. W e s t e r l u n d : Herra puhemies! Ed. Seppäselle haluaisin todeta, että se seikka, että eräät edustajat ovat samanaikaisesti myös pankkimaailmassa luottamushenkilöitä, ei tietenkään estä heitä haluamasta oikeutta ja totuutta esiin, jos se vain on mahdollista. Toivon, että näin on.

Henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että pankkitarkastusvirasto mahdollisesti voisi toimia vielä tehokkaammin, jos heille annettaisiin ne lisäresurssit, jotka todennäköisesti tarvitaan. Minä ymmärrän varsin hyvin, että kansan keskuudessa on suuri tyytymättömyys kaikkien tapahtumien jälkeen, ja sen takia on tietysti sinänsä hyvä, että näistä asioista keskustellaan.

Ed. S e p p ä n e n : Herra puhemies! Minusta ongelma on se, että kansa on menettänyt luottamuksen pankkeihin johtuen niistä lainkohdista, joista ei ole säädetty rangaistusta niiden rikkomisesta. Vähän kohtuutonta olisi, että joutuisi tekemään poliisille tutkimuspyynnön jostain toisesta asiasta, vaikka on rikottu nimenomaan niitä lainkohtia, jotka julkisuudessa ovat esiintyneet. Mutta vasta nyt on selvinnyt, että niihin

lainkohtiin ei liity rangaistavaa tekoa, koska eduskunta ei ole säättänyt rangaistusta. Ei tässä nyt ihan voida sillä tavallakaan edetä, että keksitään jokin toinen peruste tutkimuspyynnön pohjaksi, jotta asia tutkittaisiin. Kansan luottamus on mennyt nimenomaan esillä olleiden lainkohtien rikkomisen johdosta.

Ed. Aittoniemelle olisin halunnut sanoa, kun hän puhui näistä rikoksista, mitä poliisi tutkii ja ei tutki, että tässä yhteydessä minusta tuntuu siltä, että on tapahtunut raiskaus. Mutta se raiskaus on tapahtunut avioliitossa, ja sehän ei ole rangaistava teko. Avioliitto tässä tapauksessa on suomalaisen porvariston ja suomalaisen pankkimaailman.

Ed. A l a - N i s s i l ä : Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen omalla äänekkäällä tavallaan puuttuu aika keskeiseen asiaan. Sosialidemokraattien suuntaan olisin todennut sen, että nimenomaan edellisellä hallituskaudella rahamarkkinat vapautettiin. Se tapahtui suhdannepoliittisesti aika onnettomaan aikaan ja sai todellakin aikaan rahamarkkinoiden muuttumisen ja aika villiäkin menoa. Tapahtui eräitä huolestuttavia asioita kuten pankkien oman omistuksen sementointi tietyllä tavalla. Viime kaudella, kun rahamarkkinat vapautettiin, olisi pitänyt todella toimia myöskin valvonta-asiaassa, lähteä siinä liikkeelle ja katsoa, mitä se edellyttää. (Ed. Tuomi-oja: Nyt teillä on tilaisuus. Mitä on tapahtunut?)

Tällä hetkellä voi todella olla niin, että Suomen Pankin tehtävät ovat muuttuneet ja myöskin pankkitarkastusviraston tehtävät ovat tietyllä tavalla uudessa tilanteessa. Kannattaa todellakin harkita, voitaisiinko Suomen Pankin ja pankkitarkastusviraston tehtävät yhdistää ja sillä tavalla löytää uutta otetta valvontaan.

Vielä toteaisin, että pankeilla on tietysti omakin valvontajärjestelmänsä tilintarkastajineen ja monine päällekkäisine tarkastuksineen ja myöskin niiltä voidaan odottaa ehkä jämäkämpää toimintaa kuin tällä hetkellä.

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa puhemies! Olemme tässä havainneet, kuinka moraalittomia hämääjiä Suomen nykyiset pankit ovat. Ne ovat niin taitavia, että ne ovat onnistuneet jopa ed. Vähänäkkiä hämäämään sillä, että tarjoilevat nähtäväksi muovikukkia ja hän tunnistaa ne viherkasveiksi. Kun päästään täydellisyyteen, se on todellista täydellisyyttä alusta loppuun saakka.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Ed. Seppäselle olisin todennut sen, että PTV ja Suomen Pankkihan tai niiden resurssit voidaan yhdistää kahdella eri tavalla pankkien valvonnan kannalta: joko niin että pankkitarkastusvirasto liitetään Suomen Pankkiin tai Suomen Pankin riskienseurantaosasto ja siihen liittyvät yksiköt liitetään PTV:hen. Erona vain on se, että pankkithan rahoittavat osittain PTV:n toimintaa. Jos valvonta siirretään kokonaan Suomen Pankkiin, tämä linkki jää pois. Mitä enemmän resursseja siirretään PTV:hen, sitä kalliimmaksi se taas tulee pankeille, jos olen asian oikein ymmärtänyt.

Ed. Vähänäkille sanoisin myös, että mitä tulee pankkien viherkasveihin, valitettavasti ne ovat usein muovia. Tilanteen täytyy olla sellainen, että luottojen ympäristövaikutukset tutkitaan todella, sillä niillä on merkitystä. Tämä on sitä ekologista ajattelua ja ekologista kritiikkiä, jolle pankit ja niiden toiminta pitäisi alistaa.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ed. Ala-Nissilän puheenvuorosta totean saavani varoista kannatusta sille ajattelulle, että pankit ovat toimineet moraalittomasti. Hän nimittäin sivulauseessa tuomitsi pankkien harjoittaman oman omistuksensa sementoinnin, ja se on juuri nyt kyseessä olevan asian ydin. Kaikki toimenpiteet ovat liittyneet siihen nimenomaiseen tapahtumaan, eli jäämme odottamaan ainoana puolueena täällä salissa kokoomuksen kantaa kysymykseen. Kokoomuslaiset eivät ole ottaneet kantaa, ei puolesta eikä vastaan, siihen moraaliseen toimintaan. Tältä osin olemme pian vaarassa saavuttaa eduskunnassa porvaristonkin piiristä tukea pankkivastaiselle linjallemme, jota me Suomen kansan edustajina olemme velvoitettuja harjoittamaan tässä tilanteessa.

Ed. Ala-Nissilälle sanoisin vielä, että tilintarkastus ei ratkaise mitään, koska tilintarkastus tapahtuu pankin omien johtajien toimeksiannosta ja sisäiset tarkastukset raportoidaan pankin johtajille, tilintarkastajat raportoivat niille, jotka maksavat heidän palkkansa.

Ed. Vähänäkki: Herra puhemies! Tunnin pienen piston sydämessäni, kun ed. Laakso totesi, että täälläkin salissa on 60—70 pankkilaitokseen sidoksissa olevaa. Tunnustan, että olen pitkälti yli kymmenen vuotta ollut keskisuuren pankin hallituksen varajäsen ja sinä aikana en ole kertaakaan tullut kutsutuksi kokoukseen. Tulen kahvilassa ed. Seppäseltä kysymään, vel-

voittaako hän minut eroamaan tuosta tärkeästä luottamustehtävästä.

Minä olisin todennut edustajille Luukkainen ja Pulliainen, että te taidatte molemmat olla asfalttivihreitä eli lähtöisin suurista kaupungeista, joissa pankkien kukat todella ovat tekokukkia. Minä taas olen syvältä maaseudulta. Aina-kin siinä pankissa, josta olen käynyt lainaa kysymässä, kukat ovat todella aitoja.

Ed. Kekkonen: Herra puhemies! Ed. Ala-Nissilä puhui edellisen hallituksen rahamarkkinoiden vapauttamispolitiikasta. Sen ajoitus ei mennyt ihan nappiin. Itse asiassa se oli sitä edellinen hallitus, jossa Suomen keskusta oli aivan keskeisesti mukana, joka vapautti suomalaiset rahamarkkinat, eli siis 1986:han tämä tapahtui. Tämä pienenä tarkennuksena.

Mutta ennen kuin juutimme tekokukkiin ja sen kaltaisiin kysymyksiin, minä ihan vakavissani olen samaa mieltä kuin ed. Esko Seppänen, että kysymys on nyt moraalista, yhteiskuntamoraalista. Meillä on tutkittua tietoa kansalaisten suhtautumisesta asiaan, ja sen tutkitun tiedon täytyisi jotenkin välittyä myös tähän saliin. Ed. Seppänen sitä nostattaa, muutama muu, mutta jostakin syystä yhteiskunnan porvarillisella puolella yhteiskuntamoraalin tämä lohko ei näytä herättävän minkään näköistä kiinnostusta. Jos se herättää, se herättää hyvin teknisellä tasolla, kuka suorittaa tilintarkastuksen tai niin edelleen. Minusta kysymys on yleisellä tasolla yhteiskuntamoraalista, josta meidän ei pitäisi vaieta, niin kuin me emme vaikenekaan, paitsi te sillä puolella salia.

Ed. Lahti: Herra puhemies! Jatkuvasi on röykytetty porvareita ja kokoomusta. Kysyn ed. Seppäseltä: Me tiedämme, että keskustalla, maanviljelijöillä, on pankkeja ja Suomen työväestöllä on pankkeja tietääkseni. Sitten on kuulemma pankkeja, jotka on sementoitu pankkien pankeiksi. Ne omistavat itse itsensä. Missä on se porvarien pankki, mitä esimerkiksi minä voisin tutkia ja vahtia? Porvariopiston tiedän, se on ed. Vähäkankaan kaupungissa, mutta missä se porvarien pankki on?

Ed. Laakso: Herra puhemies! Eräiden maiden parlamenteissa on se käytäntö, että kun vaaleissa edustaja tulee valituksi, hän jättää ulkopuoliset luottamustehtävänsä mm. yrityksissä ja pankkien kaltaisissa laitoksissa. Muun muassa Englannissa on tällainen järjestelmä. On

tietenkin aivan selvää, että jos meistä 60—70 kuuluu mm. pankkien hallintoelimiin — ja tämä kritiikki ei kohdistus vain porvarilliselle puolelle, se kohdistuu aivan yhtä lailla myös SDP:n ja vasemmistoliiton eduskuntaryhmiin — pankeilla on silloin tietty ote asianomaisiin edustajiin. Hyvin pitkälle asianomaisista edustajista ja heidän itsenäisyydestään riippuu se, missä määrin he kuuntelevat pankkien kulloisiakin käsityksiä. Mutta paras tapa tietenkin olisi se, että tällainen riippuvuussuhde ainakin siksi ajaksi, kun henkilö on kansanedustajana, katkaistaisiin.

Haluaisin tietää, mikä on porvarillisesti ajattelevien ja myös sosialidemokraattien kanta tähän kysymykseen, sillä me tiedämme, että esimerkiksi sosialidemokraattejahan lähellä on eräs iso pankki, jonka kansanvaltaistaminen varmasti voisi olla myös ainakin koeluonteisesti sellainen mahdollisuus, jota kannattaisi harkita, kun me kansanvaltaistamisesta puhumme.

Ed. Laakkonen: Arvoisa herra puhemies! Ed. Seppäsen puheita kuunnellessa tulee väistämättä mieleen, että hänessä ovat herätysliikkeet menettäneet oikein tulisieluisen puhujan. (Ed. Seppänen: Herätkää!) Toivomme, että tässä tapahtuu edistystä niin, että hän siirtyy tänne leiriin.

Mutta pankkien toimista olen pitkälti samaa mieltä kuin ed. Seppänen. Pankkien toiminnassa on parantamisen varaa. Meillä on ollut hyvin korkea korkotaso ja sen seurauksena paljon asunto-ongelmia. Luin jopa eräästä tapauksesta, jossa perhe, jolla oli noin 15 000 markan tulot, joutui maksamaan korkoa 20 000 markkaa, kun korot nousivat huippuunsa. Minusta tällaisesta pankit ovat vastuussa. Heillä on laskelmia, he pystyvät ennustamaan ainakin jossakin määrin korkojen nousuakin, ja heillä olisi velvollisuus lainanottajillekin informoida mahdollisista korkojen nousuista ja siitä, pystyvätkö perheet tällaisia korkolaskuja maksamaan.

Minä henkilökohtaisesti toivon, että pankkien toimintaan saadaan linjakkuutta, ja ehkä on tarpeen myös toivoa moraalien korjaamista siellä. Pysin omalta osaltani vaikuttamaan asiaan, minkä nyt pystyn.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Sydämeni iloitsee edustajan puheenvuorosta ja hänen antamastaan tuesta. Toivoisin, että myös sisaret ja veljet kokoomuksessa tulisivat mukaan tähän toimintaan.

Meillä on porvareiden pankeja kaksi Suomessa, kokoomusporvareiden pankeja: Kansallis-Osake-Pankki ja Yhdyspankki. Ne pankit, jotka ovat tässä kysymyksessä keskeisellä sijalla ja jotka ovat kaikkein moraalittominta toimintaa Suomessa harjoittaneet, ovat kokoomusporvareiden pankeja. Siitä ed. Lahtinen saisi pientä esimakua, jos hän osallistuisi näiden pankkien yhtiökokouksiin, joissa minä olen ollut mukana. Siellä me olemme yhdessä tuominneet pienosakkaiden kanssa pankkien toiminnan. SYPin yhtiökokouksessa ehdotus, että SYPin hallintoneuvosto, joka toimii kokoomusporvari Raimo Ilaskiven johdolla, ei saisi vastuuvapautta, keräsi taakseen miljoona ääntä, miljoona ääntä, ed. Lahtinen, pienomistajilta, kokoomusporvareilta, tavallisilta ihmisiltä. Tämä miljoona ääntä ei kuitenkaan riittänyt vastuuvapauden myöntämättä jättämiseen, koska SYPin johdon puolella tässä tilanteessa oli 540 miljoonaa ääntä, pääosin heidän oman sementointinsa ja betonointinsa tuloksena heille tulleita ääniä.

Tämä toiminta on sellaista, että minusta porvariston pitäisi herätä valvomaan niiden pienten porvareiden etua, jotka näissä kysymyksissä ovat pankkien armoilla. Olemme tällä tavalla sen kysymyksen edessä, että kaikissa muissa piireissä paitsi kokoomuksessa eduskunnassa on tuomittu kokoomusporvareiden pankkien Kansallispankin ja Yhdyspankin moraaliton toiminta. Minä väitän, että on tapahtunut lain rikkominen, jota poliisi ei tutki sen takia, että sitä ei ole säädetty rangaistavaksi teoksi. On löydetty ne pykälät, joiden rikkominen on kannattavaa.

Ed. Ukkola: Arvoisa puhemies! Kun olen kuunnellut keskustelua ja seurannut, ketkä keskustelua ovat käyneet, olen tullut entistä vakuutuneemmaksi siitä, että kansanedustajien suhteet yrityselämään on todella katkaistava. Tässä asiassa olen ed. Laakson kanssa aivan samaa mieltä. Mielestäni tämä on yksi tulevaisuuden Suomen tärkeimpiä tehtäviä, ja henkilökohtaisesti olen hyvin pahoillani ja ihmettelen — tai oikeastaan tämän keskustelun jälkeen en enää ihmettele — sitä, että puhemiesneuvosto on hylännyt asiaa koskevan kysymyksen valtionneuvostolle.

Ed. Saapunen: Herra puhemies! Kun on kuunnellut keskustelua, vaikuttaa siltä, että tavat olla ed. Seppänen ym. pankkien hallinnossa tai osakkaana siellä, koska he tuntevat pankkiasiat näin hyvin. Itse sain neljä vuotta sitten

eduskuntaan tullessani onniteluseron siitä, että minut on valittu erään pankin hallintoon. Pari päivää myöhemmin lähetin kyseiseen pankkiin kiitoskirjeen luottamuksesta, jossa kieltäydyin ottamasta tuota tehtävää vastaan. Näin ollen minä en voi tietääkään pankkitoiminnasta kovin paljon muuten kuin siinä mielessä, että olen ollut velkaa ottamassa ja korkoja maksamassa. Tätä taustaa vasten tuomitsen jyrkästi keinottelun, jonka köyhä kansanosaa maksaa kovina korkoina ja jota pankit tänä päivänä harrastavat.

Ed. Ala-Nissilä: Herra puhemies! Pankkien ongelmatkin osittain liittyvät siihen talouspoliittiseen tilanteeseen, joka meillä oli pari vuotta sitten, kun talouselämä pääsi ylikuumenemaan ja kävi kovilla kierroksilla ja oli kasinotalouden kukkasia. Nykyinen tilanne täytyy yhdistää silloiseen tilanteeseen. Siinä vaiheessa ehkä olisi pitänyt jo lähteä liikkeelle pankkien tarkastuksen ja valvonnan uudistamistyössä, koska tilanne rahamarkkinoilla on niin paljon muuttunut siitä, mitä se on menneinä vuosikymmeninä ollut. Tässä mielessä vielä viittaankin pankkitarkastusviraston ja Suomen Pankin yhdistymiseen, jota kannattaa todellakin tutkia.

Vielä olisin ed. Kekkoselle, vaikka hän taisi mennä todellakin jo johonkin pankkiin käymään, kuitenkin todennut, että nimenomaan viime vaalikaudella olisi pitänyt lähteä liikkeelle ja katsoa, mikä tilanne on.

Edelleen tilintarkastajien rooliin sen verran, että he ovat nimenomaan osakkeenomistajien luottamusihmisiä, ei pankin johdon luottamustehtävässä, ja tässä mielessä heillä on oma tärkeä tehtävänsä pankeissa. Minä uskon, että uudistustyö, jota on tapahtunut tilintarkastusalalla, auttaa. Tosin se, jos pankin johto sementoi omistuksen johonkin määrättyyn omaisuusmassaan, voi tietysti olla tilintarkastajien roolinkin kannalta huolestuttava asia.

Ed. Vanhanen: Arvoisa puhemies! Kun ed. Ukkola vaati äsken, että kansanedustajien yhteydet yrityksiin on katkaistava, en ymmärrä tätä vaatimusta. Yrityselämä, kuten myös pankkielämä, on luonnollinen osa yhteiskuntaa, ja asiallisen tiedon saaminen tältäkin yhteiskuntalämän lohkolta on välttämätöntä niille, jotka tekevät päätöksiä valtiollisella tasolla. Minusta viime päivinä käyty tiedonantokeskustelu itse asiassa osoitti, että tällaista tietoa kansantaloutemme ja yrityselämän tämänhetkisestä tilasta ei ole tarpeeksi tässäkin salissa.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Ed. Vanhaselle haluan todeta, että tietoa saa muutenkin kuin istumalla pankkien tai yritysten hallintoneuvostoissa. Kannatan todella sitä ajatusta, että kansanedustajat pysyisivät riippumattomina yritysten ja pankkien toiminnasta. Edustajien Saapunki ja Laakso kysymyksiin voin todeta, että ainoa pankin osake, jonka omistan, on Ekopankin yksi osuustodistus 100 markkaa. Voin suositella sen hankkimista muillekin, ja siinä vaiheessa, kun asetuin ehdokkaaksi eduskuntavaaleja varten, erosin Ekopankin hallintoneuvoston puheenjohtajan paikalta, jota olen kaksi vuotta hoitanut, joten itselläni ei ole tällaisia sitoumuksia.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Vielä viimeinen tarjous kokoomuspuolueen edustajille tässä salissa. Ed. Takalan harteille jää nyt kannettavaksi suuri vastuu. Eikö kokoomuksesta todellakaan löydy yhtään kansanedustajaa, joka paheksuisi moraalisesti Kansallispankin ja Yhdyspankin toimia, joilla minä väitän rikotun lakia, mutta se on sallittua, koska siitä ei ole säädetty rangaistusta? Joka tapauksessa on murennettu luottamus suomalaista raha- ja pankkimailmaa kohtaan.

Keskustelu oli jo päättyä, mutta pelastin kokoomukselle vielä yhden mahdollisuuden tulla keskusteluun mukaan.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Pyyisin ensimmäisen kerran toista puheenvuoroa siinä vaiheessa, kun ed. Kekkonen oli päättelässä puheenvuoroaan. Nimittäin siitä, mitä hän sanoi, seuraa havainto, että niin täällä eräät kansanedustajat kuin varsin monet pankkien johtohenkilöt harjoittavat vääränlaista suojautumista. Tätä on erinomaisen hyvin kuvannut Kansallis-Osake-Pankin johdon ja hallintoneuvoston käyttäytyminen viimeisen parin kolmen kuukauden aikana. On reagoitu väärällä tavalla, tehty vääriä johtopäätöksiä, on väärällä tavalla suojauduttu, ja sitten joudutaan yhtäkkiä otta-
maankin pikkuhiljaa takaisinpäin ja päivitel-
lään, että oli vähän ongelmallinen ja kuuma
tilanne ja siinä tuli harkitsemattomasti käyttä-
dyttyä.

Kun on kyse sellaisesta luottamuksesta, jota kansalaisista ja asiakkailta odotetaan pankkilaitosta kohtaan, silloin pitäisi päinvastoin reagoida erinomaisen herkästi kaikkiin häiriötilanteisiin ja olla julkisuuteen nähden mahdollisimman رهللنن nln, että se luottamus säilyy.

Tässä on se mielenkiintoinen homma, että poliittisen kentän oikealla puolella ollaan hyvin huolissaan rahamarkkinoiden epävakaudesta. Tällä tavallahan sitä epävakautta nimenomaan vielä lisätään. Kun luottamus horjuu, epävakaus lisääntyy. Sillä tavalla viedään omalta toiminnalta pohjaa pois. Tämä on todella vakava ilmiö. Ed. Seppänen ansaitsee papukaijamerkin siitä, että on pitänyt keskustelua yllä.

Ed. T a k a l a : Arvoisa puhemies! Kun täällä penätään kantoja tähän asiaan, täytyy todeta, että niiden faktisten tietojen valossa, joita minulla tällä hetkellä on, en katso asialliseksi lähteä moralisoimaan tai tuomitsemaan KOPin politiikkaa tai pankkipolitiikkaa yleensä tässä vaiheessa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan.

5) Ed. Ukkolan lakialoite n:o 47 laiksi rikoslain 40 luvun 6 §:n kumoamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s :
Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. U k k o l a : Arvoisa rouva puhemies! Viime viikolla eduskunnassa oli esillä lakialoite julkisuuslainsäädännön muuttamiseksi vastaamaan nykyaikaisen yhteiskunnan tarpeita. Tämä ei kuitenkaan riitä saattamaan Suomea länsimaiseksi ja avoimeksi demokratiaksi, jossa kunnioitetaan kansalaisten oikeutta tietoon ja tiedotusvälineiden oikeutta välittää sitä.

Virkamiehiä ei saada avoimiksi tiedonjakajiksi, jos heidän on koko ajan pelättävä sitä, että valmisteltavana olevan tiedon kertomisesta ilman esimiehen lupaa voi pahimmassa tapauksessa seurata vuosi vankeutta. Siksi rikoslain 40 luvun 6 § on ehdottomaksi romutettava. Tässä

pykälässä asiakirjan luvattomasta paljastamisesta sanotaan: "Jos virkamies tai julkisyhteisön työntekijä tahallaan palvelussuhteensa aikana tai päätyttyä luvattomasti paljastaa tiedon asiakirjasta, joka yleisten asiakirjain julkisuudesta annettujen säädösten mukaan ei ole julkinen, tai käyttää omaksi tai toisen hyödyksi sellaista tietoa, hänet on tuomittava, jollei teosta ole muualla säädetty ankarampaa rangaistusta, asiakirjan luvattomasta paljastamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi."

Virkamies siis voidaan tuomita vankeuteen siitä, että hän kertoo, mitä kunnallisessa ja valtiollisessa päätöksentekokoneistossa on suunnitteilla. Tämä tiedon antamisen kriminalisointi on todella uutta suomalaisessa demokratiassa. Tämä pykälä on vaarallinen, eikä viime eduskunnassa sitä suinkaan hyväksytty yksimielisesti. Pykälällä halutaan vain tukkia virkamiesten suut, jottei poliitikoille kiusallista tietoa vuotaisi julkisuuteen.

Edellisen hallituksen ja eduskunnan poliittisena tahtona näytti yleisemminkin olevan tiedotusvälineiden saaminen järjestykseen. Sitä osoittavat paitsi em. rikoslain pykälä myös pakkokeinolain ja esitutkintalain viimeistelyn yhteydessä esiintyneet pyrkimykset murtaa toimittajan uutislähdesuoja.

Olen ilolla pannut merkille, että eduskunnan puhemies on viime aikoina pitänyt puheenvuoroja, joissa hän on nähnyt suuntausta sananvapauden kaventamiseen, ja paheksunut näitä pyrkimyksiä.

Virkarikoslain em. pykälällä on ollut jo vaikutusta tämän eduskunnan ulkopuolisessa todellisuudessa. Uudistuksen jälkeen rikosoikeudellisesti virkamiehiä ovat näet myös kunnanvaltuutetut sekä kunnanhallitusten ja lautakuntien jäsenet. Toisin sanoen kunnallinen luottamusmies syyllistyy rikokseen, jos hän kertoo kuntalaisille valmisteilla olevista mutta ei vielä julkisista asioista ilman ylempiensä lupaa. Niinpä tietojen saaminen kunnissa onkin vaikeutunut, koska sekä virkamiehistä että luottamusmiehistä on tullut entistä varovaisempia. Näin siitä huolimatta, että kunnallislaissa, kuten arvoisat edustajat tietävät, on säännös, joka edellyttäisi keskenäisten asioiden aktiivista julkistamista. Tällaisessa kehityksessä ei tietenkään ole mitään ihmettelemistä. Jos on pakko valita kahden rikoksen väliltä, valitaan se, josta seurauksena on pienempi rangaistus.

Tätäkin paljon vakavampaa on, että virkarikoslaki on ollut yhtenä pontimena ennenkuulu-

mattomaan kotietsintäyhteykseen Helsingin Sanomien toimitukseen. Tavoitteena oli saada toimittajalta poliisin haltuun ns. ei-julkinen asiakirja, jonka avulla olisi voitu selvittää asiakirjan luovuttaneen virkamiehen henkilöllisyys. En mainitse sitä asiaa, mitä tämä koski, koska viime kerralla sain siitä ed. Vähänäkkiltä pyyhkeet — ed. Vähänäkkihän ei olekaan tällä hetkellä täällä paikalla. Tämä kotietsintäyhteykseni olisi onnistunut, jos entinen oikeuskansleri olisi saanut tahtonsa läpi pyrkiessään heikentämään esitutkinta- ja pakkokeinolakien yhteydessä uutislähdesuojaa, jos hän olisi siis onnistunut tässä.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies Pirkko K. Koskinen, joka aikanaan tutki poliisien toiminnan kotietsintäyhteyksessä, toteaa nimenomaan päätöksessään, että uutislähdesuoja kuuluu Euroopan ihmisoikeussopimuksien turvaamaan sananvapauteen. Toisin sanoen se voidaan murtaa vain erittäin painavien syiden takia. Virkamiehen uutisvuodot, jotka nyt on siis kriminalisoitu, mikä lakialoitteella halutaan poistaa, eivät kuulu näihin syihin.

Virkamiehen salassapitovelvollisuuden soveltamisala oli mielestäni ennen rikoslain uudistustakin liian laaja. Nyt se on lähes kaiken kattava. Luvallista on julkistaa vain julkinen tieto. Ehkä tällainen asiointi on normaali sellaisten kansanedustajien mielestä, jotka edellisessä eduskunnassa äänestivät pykälän voimaan. Minusta tilanne on joka tapauksessa irvokas.

Arvoisa rouva puhemies! Toivon lakialoitteelle asiallista käsittelyä eduskunnassa ja eritoten niiden vanhojen kansanedustajien tukea, jotka edellisessä eduskunnassa vastustivat em. muutosta. Uusia kansanedustajia kehoitan tutustumaan asiaan perinpohjaisesti ja kysymään itseltään, minkälaista Suomea he päättäjinä haluavat rakentaa: suljettua ja salailevaa vai avointa demokratiaa, jossa kunnioitetaan kansalaisten ehdotonta oikeutta saada tietoa.

Ed. Louekoski: Rouva puhemies! Toivoisin, että ed. Ukkola myös tutustuisi asiaan, josta hän puheenvuoron käytti. Tiedot, joita hän esitti meille, eivät pitäneet nimittäin kaikilta osin paikkaansa.

Kunnallisen virkamiehen ja luottamusmiehen salassapitovelvollisuus ei-julkisissa asioissa on säädetty kuntalaisten eduksi. Ihmettelisin aika paljon sellaista järjestelmää, jossa ed. Ukkolan kotikunnan rakennuslautakunta saa levitellä esimerkiksi urakkatarjoustiedot, jotka ovat ei-julkisia, julkisuuteen ennen päätöksentekoa.

Sehän johtaisi täyteen mahdottomuuteen esimerkiksi kunnallisissa rakennushankkeissa ja hankinnoissa.

Mitään sellaista virkarikoslain muutoksen yhteydessä tapahtunutta salauspyrkimyksen laajentumista, johon ed. Ukkola puheenvuorossaan kovasti viittaili, ei ollut esillä, kun virkarikoslakia muutettiin eduskunnassa. Päinvastoin siinä selkiinnytettiin vanha epäselvä lainsäädäntö, ja tästä on sitten tehty niitä johtopäätöksiä, että salassapitovelvollisuus jollakin tavalla olisi laajentunut. Näin ei tapahtunut.

Ihan oma lukunsa on käytännön esimerkki, jonka ed. Ukkola otti esille: Helsingin Sanomien toimitukseen tehty kotietsintäyhteykseni. Mielestäni se oli poliisin kannalta suomeksi sanottuna munaus. Tällä tavalla ei olisi pitänyt tehdä. Siihen ei ollut perustetta, eikä sellaisia yrityksiä toivottavasti Suomessa enää tapahdu. Tällä esimerkillä haluan myös valaista sitä, että ainakaan edellisen hallituksen aikana ei pyritty hallituksen toimesta millään tavalla uutislähdesuojaa avaamaan taikka kaventamaan tai jotenkin loukkaamaan.

Ed. Helle: Arvoisa puhemies! Kiitän ed. Ukkolaa siitä tuesta, jota hän antaa sille linjalle, jota itse olin ja ryhmäni oli edellisellä kaudella tämän asian yhteydessä edustamassa. On ehkä lakiteknisesti hyvin pitkälti niin kuin edellisen hallituksen ministeri totesi, että mitään kovin radikaalia muutosta ei tapahtunut huonompaan suuntaan. Oleellista siinä keskustelussa, mikä kuitenkin oli, oli se, että se on vaikeuttanut julkista keskustelua joka tapauksessa. Mielestäni suomalainen yhteiskunta on kehittynyt siihen suuntaan, että salailu- tai ei-julkisuussäännöksiä nimenomaan olisi pitänyt avata enemmän kuin viimeksi on tapahtunut.

Ei voi kiistää sitä huomautusta, mikä lakialoitteen johdannossakin todetaan, että kunnallisen toiminnan osalta on tiettyä ristiriitaa jatkuvasti kunnallislain yleisperiaatteen osalta ja käytännön toiminnan osalta, mitä varmasti viime kaudella säädetty rikoslain pykälä tältä osin on ollut aiheuttamassa.

Viittaan siihen, että mielestäni edelleenkin eduskunnassa kyllä ollaan pitkälti sitä mieltä, että tätä ei-julkisuusperinnettä pitäisi säilyttää. Olen jo pariin kertaan parin viime viikon aikana puuttunut siihen, että me äänestimme budjettisalaisuusasiasta, joka edelleen on aika ongelmallinen. Minusta se on kestävä demokratian toimimisen kannalta, kun me edes kansanedus-

tajina emme saa tietoa siitä, mitä hallitus ja hallituksen vastuunalaiset ministerit tosiasiaassa ovat omalta hallinnonalaltaan esittäneet.

Ed. Ukkola: Arvoisa puhemies! Ed. Louekoskelle sanoisin, että aivan varmasti olen perehtynyt tähän asiaan niin hyvin kuin se inhimillisesti katsoen on mahdollista jo toimittajan työssäni. Mutta nyt, kun tein tämän lakialoitteeni, hankin kaiken, keskusteluja myöten, tähän asiaan liittyvän materiaalin, siihen liittyvät valiokunnan mietinnöt ja vastalauseet. Totta totisesti uskon, että tiedän, mistä on kysymys. Ymmärän kyllä, että samoja argumentteja ed. Louekoski käytti viime eduskunnassa käydyissä keskusteluissa kuin nytkin.

Minä olen siitä hyvin tyytyväinen, että ed. Louekoski myöntää, että kotietsintäyritys oli munaus. Mutta kysyn: Miksi se munaus tehtiin? Se munaus tehtiin siksi, että oli säädetty sellainen laki, jonka perusteella kuviteltiin, että tällainen voitaisiin tehdä, mitä minä en ole elämässäni aikaisemmin huomannut tapahtuvan. Todennäköisesti tällaista on tapahtunut 30-luvulla ennen tätä.

Minä kysynkin ed. Louekoskelta: Onko oikein, että eduskunta säätää niin epäselviä, kyseenalaisia ja tulkinnanvaraisia lakeja, että tällaista voidaan tehdä, koska tästähän on kysymys?

Ed. Louekoski: Rouva puhemies! Virkarikoslain muutoksesta kotietsintä ei suinkaan johtunut, vaan se johtui siitä, että sisäasiainministeriössä tai poliisin muussa johdossa tapahtui sen kaltainen lipsahdus, että etsivät oli Helsingin Sanomien toimitukseen lähetetty. Mutta itse sen operaation oikeutuksesta olemme kai ed. Ukkolan kanssa yhtä mieltä.

Minä ihmettelen ääneen, että jos toteutettaisiin lainsäädännön tasolla ed. Ukkolan aloite, miten kävisi sille kunnalliselle virkamiehelle, joka kertoisi ed. Ukkolasta tietämänsä salaiset henkilökohtaiset terveystiedot, tai sille ulosottoviranomaiselle, joka kertoisi ed. Ukkolan taloudesta saamansa luottamukselliset, hänen henkilöönsä käyvät salaiset taloustiedot jnp.

Ei pidä sekoittaa, ed. Ukkola, sitä, mitä tapahtuu jossakin ministeriössä jonkin lain valmistelussa, ja sitä, mitä on tavallisten kansalaisten arkaluonteisten tietojen salassapitämisen suojaksi säädetty. Siellä se varsinainen salassapitämisen tarve on, kunnallisella tasolla ja sellaisella virkamiestasolla, jolla joudutaan käsittelemään

normaalien kansalaisten intiimejä tietoja. Tässä on pääpaino. Reilusti yli 90 prosenttia kaikista salaisista tiedoista kuuluu sinne. Tavallisten ihmisten suojaksi nämä säännökset on tehty.

Toinen asia on, mitä me poliitikot valmistemme ministeriöissä ja virastoissa ja laitoksissa tai mitä virkamiehet siellä tekevät. Siitä suojasta voidaan aina keskustella, muttei pidä sekoittaa näitä kahta asiaa.

Ed. Ukkola: Arvoisa puhemies! Ed. Louekoski on lakimies ja totisesti pätevä ja kätevä sekoittamaan asioita. Eihän nyt ole kysymys salaisista tiedoista eikä salaisten tietojen julkistamisesta määrättyjen rangaistusten poistamisesta. Se on muuten kaksi vuotta vankeutta. Kysymys on nimenomaan valmisteltavina olevien, ei-julkisten, ei-salaisten tietojen asiakirjojen vuotamisesta ja siitä säädettyjen rangaistusten perumisesta.

Intiimitiedot minun käsittääkseni ovat nimenomaan salaisia eikä sellaisia, että ne kuuluu nimenomaan saada. Jos ei ole näin, niin silloin täytyy asia korjata muuttamalla julkisuuslainsäädäntöä.

Edellisen viikon keskustelussa minä esitinkin sellaista ratkaisua, että julkisuuslainsäädännössä asiat määriteltäisiin kahteen kategoriaan: salaisiin ja muihin, julkisiin asioihin. Silloin tämä ongelma minun mielestäni poistuisi.

Ed. Louekoski: Rouva puhemies! Niinpä niin, ed. Ukkola. Olisi pitänyt vähän tutkia tätä asiaa. Silloin kun tämä asia oli edellisen kerran eduskunnassa, hallitus lähti virkarikoslain muutoksessa siitä, että on täysin mahdotonta niitä noin 150:tä lakia ja asetusta ryhtyä muuttamaan, joissa puhutaan joko ei-julkisista tiedoista, tiedoista, joita ei ole tarkoitettu julkisiksi, tai salaisista tiedoista. Kaikissa näissä säännöksissä on sellainen erikoinen piirre, että ei tehdä rajaa. Tarkoitetaan samaa asiaa. Jossakin laissa taikka asetuksessa puhutaan salaisesta tiedosta ja tarkoitetaan samanlaista asiaa, yhtä intiimiä, yhtä tärkeää yksityiselle kansalaiselle kuin jossakin toisessa laissa, jossa sanotaan, että tätä tietoa ei saa päästää julkisuuteen. Ei ole, ed. Ukkola, sellaista, täsmällistä rajaa, että tuo tieto on salainen ja tuo on ei-julkinen.

Jos pantaisiin täytäntöön ed. Ukkolan aloitteesta tarkoitettu ajatus lainsäädännön tasolla, niin tilanne olisi täysin sekaisin. Terveystietojen säännöstössä on runsaasti sellaisia pykälä, joissa sanotaan, että tätä ja tätä henkilökohtaista

terveydentilaa tarkoittavaa tietoa ei saa päästää julkisuuteen, mutta ei siellä puhuta mitään, että tieto on salainen.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Olen kuunnellut tätä keskustelua. Jo siinä vaiheessa epäilin, kun näin tämän aloitteen, kaikella kunnioituksella ed. Ukkolan aloitetta kohtaan. Tätä asiaa on vellottu eduskunnassa moneen kertaan ja siinä on enemmän tai vähemmän populistinen tarkoitus yleensä tämän julkisuuslainsäädännön tuomiseksi käsitteilyyn.

Mielestäni ed. Louekoski puhuu täsmälleen oikeata asiaa tässä asiassa. Nykyinen julkisuuslainsäädäntö on viety riittävän pitkälle julkisuuden suuntaan ja on hyvä pysähtyä tähän, missä nyt ollaan. Täydelliseksihän sitä ei missään tapauksessa saa.

Mutta jos mennään esimerkiksi poliisihallinnon puolelle ja toteutetaan ed. Ukkolan aloitetta, mennään mahdolltomuuksiin. Ei voi tapahtua tällä tavalla, koska sillä puolella on sellaisia asioita, jotka ovat tutkinnallisesti arkaluonteisia ja joita ei voi laskea julkisuuteen. Monella on halua laskea toisten asioista tietoa julkisuuteen. Sekä tutkinnallisesti että myös erityisesti intimitteettisuojan puolella on asioita, joiden täytyy pysyä poliisin hallinnassa.

Tämä rajanveto on varsin vaikeata, mutta mielestäni ed. Louekoski, asiantuntijana tietysti jos kuka, tässä asiassa lausui mielestäni täsmälleen ne ajatukset, mitä itsekin edustan.

Ed. U k k o l a : Arvoisa puhemies! Valitettavasti ed. Louekoski lähti jo. Minun käsittääkseni asia esimerkiksi terveystietojen osalta on ratkaistu sillä, että terveystietojen osalta on jo tietojen salassapito-oikeus. Se on määritelty heille heidän ammattinsa perusteella. Mielestäni tässä ei siinä mielessä ole mitään ristiriitaa.

Toinen asia on se, jos asiakirjojen jakaminen julkisiin ja salaisiin edellyttäisi 160 pykälän muuttamista. Aletaan sitten muuttaa. Suomen eduskunta säätää enemmän kuin yhdessäkään

toisessa länsimaassa lakeja ja muutoksia; kyllä siihen nyt 160 pykälää vielä sopii.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

6) Asetus 10 päivältä toukokuuta 1991 Thaimaan kanssa tehdyn eräiden tiettyjen tekstiilituotteiden tuontia koskevan sopimuksen voimaansaattamisesta (A 3)

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi keskiviikon täysistuntoon

7) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3 (HE 5)

8) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4 (HE 11)

9) Talousvaliokunnan mietintö n:o 4 (K 1)

10) Talousvaliokunnan mietintö n:o 5 (HE 9)

11) Talousvaliokunnan mietintö n:o 6 (HE 8)

12) Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 1 vuoden 1990 valtiopäivillä lepäämään jätetystä ehdotuksesta laiksi Kyrönjoen erityissuojelusta

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s :
Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.24.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola

